

FARTLEK

J. M. FANGIO

H. FASSNACHT

veza organizacije za fizičku kulturu Vojvodine (1972).

fajninida, starogrč. igra loptom u kojoj su dva igrača nogama i rukama prebacivali loptu preko linije na zemlji.

fakultativna prepona, konjički sport: prepona manjih dimenzija od drugih obaveznih, koja se ne mora preskočiti pri užem natjecanju; služi pretežno za zagrijavanje konja. U svakom krugu užeg natjecanja f. p. smije se preskočiti samo jedanput; na njoj se učinjene greške ne broje.

fakultet za fizičku kulturu, nastavno znanstvena ustanova u oblasti f.k. U sistemu četverogodišnjeg studija prema visokokvalificirane stručnjake (profesore tjeles. odgoja, diplomirane sp. trenere, diplomirane organizatore rekreacije). Pored toga, te ustanove organiziraju postdiplomski studij i specijalizaciju s pravom podjeljivanja znanstvenog stupnja magistra i doktora znanosti. Posebni odjel pri takvoj ustanovi ovlašten je za školovanje i dodjeljivanje diploma za amaterska stručna zvanja u f. k. U našoj zemlji postoje:

1) Fakultet fizičke kulture Univerziteta u Novom Sadu, osn. 1974. zakonom Skupštine SAPV; 2) Fakultet za fizičko vaspitanje Univerziteta u Beogradu, najstarija nastavno-naučna ustanova u toj oblasti u nas, osn. 1946. Pored studija za stjecanje visoke stručne spreme, postoji i studij više stručne spreme te postdiplomski studij. Na Fakultetu djeluje Kadrovi centar za školovanje amaterskih kadrova, Univerzitetski centar za tjeles. odgoj studenata i Centar za šk. sp. igre. U katedrama se odvija i vrlo zapažen naučni rad; 3) Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, nastavno-naučna ustanova, osn. 1959. zakonom Sabora SRH. Uz osnovni studij za stjecanje visoke stručne spreme, postoji i studij za stjecanje više stručne spreme te postdiplomski studij. Na Fakultetu djeluje Centar za školovanje amaterskih kadrova, od 1960. Institut za kineziologiju. Ima posebne nastavne centre u Splitu i Osijeku; 4) Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu, OOUR Fizičko vaspitanje, osn. 1972. pod nazivom Grupa za fizičko vaspitanje; organizira studij za profesore tjeles. odgoja za potrebe osnovnih škola i škola usmjerenog obrazovanja; 5) Fakultet za fizičku kulturu Univerziteta u Prištini, osn. 1979. Zakonom Skupštine SAPK; dvojezična nastava na alb. i srp.-hrv. jeziku; 6) Fakultet za fizičku kulturu Univerziteta u Sarajevu, osn. 1964. zakonom Skupštine SRBIH; u njegovom sastavu djeluje Centar za fizičku kulturu studenata svih fakulteta tog Univerziteta; 7) Fakultet za fizičku kulturu Univerziteta u Skoplju, osn. 1977. zakonom Saboranja SRM; nastavni plan i program organiziran je sistemom studija u dva stupnja (viša stručna sprema i visoka stručna sprema); 8) Visoka škola za tjelesnu kulturu Univerziteta u Ljubljani, osn. 1959. zakonom Skupštine SRSI. Pored visokoshk. studija za profesore tjeles. odgoja, pruža mogućnost usmjeravanja, kao i školovanja trenera i drugih stručnjaka. Povremeno organizira postdiplomski studij. Ima poseban Institut za kineziologiju.

Falk, Paul (1921), reprezentativac SR Njemačke u umjetničkom klizanju; prvi na PE i PS 1951-52 te na OI 1952 u parovima sa svojom suprugom Ria Falk-Baran; prvi u umjetničkom koturaljanju na PE 1950 i PS 1951 u parovima; 1952-56 nastupao kao profesionalni klizač.

Falkbeerov protugambit, šah: otvaranje (nazvano po austr. šahistu E. K. Falkbeeru), koje je nakon početnih poteza 1. e4 e5; 2. f4 d5, jedan od mogućih odgovora crnog na kraljev gambit.

FALKBEEROV
PROTUGAMBIT

Fangio, Juan Manuel (1911), argent. automobilist, pobjednik na PS u kategoriji formula 1 1951, 1954-57; pobjednik GP u Francuskoj (4 puta), Engleskoj, Belgiji, SR Njemačkoj, Italiji i Švicarskoj (3 puta), te u Nizozemskoj i Monaku (2 puta).

Farago, Tomas (1952), mađ. vaterpolo reprezentativac, član kluba Vasas iz Budimpešte, jedan od najboljih igrača vaterpola uopće; član ekipe koja je 1976. pobijedila na OI i 1977. na PE; brončane medalje osvojila na PS 1978. i na OI 1980.

faras, šah: naziv za skakača u šatrandžu.

Fartlek, Vladimir Solomonovič (1904-79), sovj. fiziolog sporta i fiz. aktivnosti. Batio se i problemima neposredne informacije o efektu svakog vježbanja, kao pomoći da se usavrši sistem treninga. Posljednjih god. svog života bavio se kontrolom pokreta i mogućnošću klasifikacije različitih sp. aktivnosti. Pored mnogih radova, napisao i udžbenik za fiziologiju sporta.

Farina, Giuseppe (1906-66), tal. automobilist, pobjednik prvog PS 1950 u kategoriji trkaćih automobila formule 1; i. g. osvojio 5 GP; poginuo u franc. Alpama vozeći Lotus-Ford Cortinu.

Farkas-Lantos, Gizi (1925), mađ. reprezentativka u stolnom tenisu; svj. prvakinja 1947-49. Na PS osvojila ukupno 26 medalja (10 zlatnih, 9 srebrnih i 7 brončanih); 51 put osvojila prvenstvo Mađarske u različitim disciplinama.

farmakološki stimulatori, razne kemijske tvari (npr. kofein, fenamin, pervitin, benzedrin i dr.) koje umjetnim putem povisuju razinu ekscitacije u centralnom nervnom sustavu. U vrhunskom sportu njihova upotreba može biti vrlo opasna, jer je zajedničko svojstvo svih f. s. da otklanjaju osjećaj umora, te može doći do oštećenja organizma (doping).

Farman, Henri (1874-1958), franc. pionir biciklizma, automobilizma i zrakoplovstva; 1902-03 pobjednik neslužbenih automobilskih GP utrka Francuske; kao letač oborio mnoge rekorde.

Farnborough, zrakoplovna baza u V. Britaniji, izgrađena 1911. Od 1920 u F. se održavaju zrakoplovne izložbe svj. značaja. Od 1960. izložbe se proširuju na svemirske letjelice i opremu.

fartlek (šved.), metoda treninga skand. porijekla za stjecanje brzinske izdržljivosti; primjenjuje se u prirodi, pretežno kod trkača. Sportaš po slobodnom izboru u stalnom pokretu izmjenjuje dionice sprinta s dionicama hodanja, laganog kaskanja i poskakivanja.

Fassnacht, Hans (1950), reprezentativac SR Njemačke u plivanju; drugi na OI 1972 u štafeti 4 x 200 m slobodno; prvi na međ. prvenstvu SAD na 200 i 400 m slobodno; svj. rekorder na 400 m slobodno sa 4.04,0 min (1969) i na 200 m leplir sa 2.03,0 (1971); postigao 15 ER; prvi na PE 1970 na 200 i 1500 m slobodno i u štafeti 4 x 200 m slobodno. Proglašen za najboljeg sportaša SR Njemačke za 1969, 1970 i 1971.

Fastnet Race (engl.), najstarija evr. regata na otvorenom moru, duž 605 NM, nazvana po hridi sa svjetionikom Fastnet nedaleko od najjužnijeg rta Irske, gdje je okretišta regate F. R. se održava od 1925, prvo svake god., a od 1931. svake neparne. Start je u Cowesu, okretišta Fastnet, cilj u Plymouthu. Na F. R. odvojeno od ostalih startaju i jahte koje se natječu za Admiral's Cup.

fastrac, umjetna masa koja se dobiva miješanjem agregata od gumenih čestica s posebnim vezivom od sintetske gume. Nanosi se u hladnom stanju, u 12-20 mm debelom sloju, na asfaltnu podlogu. Služi za gornji sloj sp. igrališta.

faul (od engl. foul play), nekorektna igra, prekršaj pravila primjenom nedopuštenih zahvata, udaraca ili postupaka u raznim sp. igrama.

Faustball, njem. ekipna sp. igra odbijanja lopte stisnutom pesnicom ili podlakticom; odvija se na igralištu veličine 50 m x 20 m podijeljenom poprijeko konopcem debljine 3-5 mm na dva polja. Vis. konopca je 2 m. U svakom polju raspoređena je po jedna ekipa od 5 igrača ili igračica. Igra počinje servisom; igrač jedne ekipe udari loptu pesnicom ili podlakticom u namjeri da je prebaci preko konopca u protivničko polje, a druga ekipa nastoji da je uspješno vrati. Lopta se odbija s jedne strane na drugu sve dok jedna ekipa ne pogriješi. Svaka greška jedne ekipe broji se kao poen za protivničku ekipu. Poslije greške igru nastavlja novim servisom igrač one ekipe koja